অধ্যায় ১২ ঃ স্বাধীনতা সংগ্রামত অসমৰ যোগদান

অধ্যায় গাঁথনি

১২.১ উদ্দেশ্য

১২.২ পৰিচয়

১২.৩ বংগৰ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ

১২.৪ অসমত অসহযোগ আন্দোলন

১২.৫ অসম আৰু আইন অমান্য আন্দোলন

১২.৬ অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন

১২.৭ বর্গীয়কৰণ সমস্যা আৰু স্বাধীনতা

১২.৮ অধ্যায়টোৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

১২.৯ প্রসংগ পুথি

১২.১০ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১২.১১ আৰ্হি প্রশ্ন

১২.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- বংগৰ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব,
- অসহযোগ আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকা আলোচনা কৰিব পাৰিব,
- আইন অমান্য আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকা বর্ণনা কৰিব পাৰিব,
- ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ আলোচনা কৰিব পাৰিব।

১২.২ পৰিচয়

আগৰ অধ্যায়ত আমি অসমত ১৮৫৭ চনৰ বিদ্রোহ আৰু ব্রিটিছ চৰকাৰৰ দমনমূলক নীতিৰ বিৰুদ্ধে ৰাজ্যৰ বিভিন্ন ঠাইত মুৰ দাঙি উঠা কৃষক বিদ্রোহৰ বিষয়ে জানিলো। বিদেশী শাসনৰ বিৰুদ্ধে এই আন্দোলনসমূহে অসমৰ ৰাইজক ৰাজনৈতিকভাৱে সচেতন কৰি তোলে আৰু ইয়াৰ কাৰণে অসমত জাতীয়তাবোধৰ ভাৱধাৰা গঢ়ি উঠাত সহায়ক হয়।

এই অধ্যায়ত অসহযোগ আন্দোলন, আইন অমান্য আন্দোলন আৰু ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন তথা এই আটাইবোৰ ৰাষ্ট্রীয় আন্দোলনত অসমৰ অংশগ্রহণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

১২.৩ বংগৰ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ

১৯ শতিকাৰ শেষৰফালে ভাৰতৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ উত্থানৰ কেন্দ্র আছিল বংগ। বংগ

এক বৃহৎ প্ৰদেশ হোৱাৰ বাবে ইয়াত শাসন চলোৱাটো ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ পক্ষে সম্ভৱ হোৱা নাছিল। কলকাতাৰ সচিবালয়ে এই ক্ষেত্ৰত প্ৰচণ্ড চাপৰ সন্মুখীন হোৱাৰ লগতে বংগৰ লেফটেনেণ্ট গভৰ্নৰে ইমান বিশাল প্ৰদেশ এখনক ব্যক্তিগতভাৱে পৰিচালনা কৰিব পৰা নাছিল। প্ৰশাসনীয় অসুবিধাৰ বাবে ব্ৰিটিছ চৰকাৰে বংগক দুটা ভাগত বিভাজনৰ সিদ্ধান্ত লয়-ক) পূৱ বংগ আৰু অসম আৰু খ) পশ্চিম বংগ। সমগ্ৰ ভাৰতৰ লগতে এই বিভাজনৰ প্ৰস্তাৱে অসমতো প্ৰভাৱ পেলাইছিল।

এইখিনিতে এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা উল্লেখ কৰিব লাগিব যে ১৯ শতিকাৰ ৬০ ৰ দশকৰ পৰাই প্ৰদেশসমূহৰ পুনৰ সংগঠন আৰম্ভ হৈছিল। ১৮৯৬ ত অসমৰ মুখ্য সচিব উইলিয়াম বার্ডে প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছিল যে চট্টগাম খণ্ড আৰু ঢাকা তথা মৈমনসিঙৰ দুখন জিলা অসমৰ সৈতে সংলগ্ন কৰিব লাগে। কিন্তু এই প্ৰস্তাৱ নতুন মুখ্য সচিব হেনৰী কটনে মানি লোৱা নাছিল, কাৰণ তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে এই পৰিৱৰ্তনে বৃহৎ প্ৰতিবাদৰ সৃষ্টি কৰিব। গতিকে সাময়িকভাৱে এই সিদ্ধান্ত বাতিল কৰা হৈছিল।

কিন্তু ১৯০৩ চনৰ প্ৰথমাৰ্ধত বংগৰ গভৰ্নৰ এন্দ্ৰিউ ফ্ৰেছাৰে পূৰ্বৰ প্ৰস্তাৱ নতুনকৈ উত্থাপন কৰি চট্টগাম খণ্ড, ঢাকা আৰু মৈমনসিং জিলাৰ স্থানান্তৰ সপক্ষে জোৰ দিয়ে। তেওঁ এইক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ ভাইচৰয় লৰ্ড কার্জনৰ স্বীকৃতিও লাভ কৰে। লৰ্ড কার্জনৰ মনত ইয়াৰ আঁৰত আন এক উদ্দেশ্য নিহিত হৈ আছিল যে বংগৰ বিভাজনে প্ৰশাসনীয় দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব। কিন্তু এই বিভাজনৰ প্ৰকৃত উদ্দেশ্য আছিল বংগৰ লোকসকলক ধর্মৰ ভিত্তিত বিভাজিত কৰি বংগৰ পৰা দেশৰ আন ঠাইলৈ বিয়পি পৰা ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ ভাৱক মষিমূৰ কৰা। তেওঁ লক্ষ্য কৰিছিল যে চট্টগাম, ঢাকা অথবা মৈমনসিঙৰ ৰাইজ আৰু প্ৰশাসনৰ সৈতে চিলেট আৰু অসমৰ কাচাৰৰ কোনো পার্থক্য নাছিল। ভাইচৰয়ে সেইবাবে ঢাকা আৰু মৈমনসিং জিলাৰ লগতে চট্টগাম খণ্ডক অসমৰ সৈতে সন্মিলিত কৰি 'পূৱ বংগ আৰু অসম' নামেৰে এক নতুন প্ৰদেশ গঠনত জোৰ দিয়ে।

সেই সময়ত অসমত জাতীয়তাবোধৰ ভাৱ নিচেই সামান্য স্তৰত আছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ তুলনাত চুৰমা উপত্যকা বংগৰ বিভাজনক লৈ অধিক সচেতন আছিল কাৰণ বংগৰ সৈতে ইয়াৰ নিকট সম্পর্ক আছিল। প্ৰথমাৱস্থাত বংগৰ বিভাজনক লৈ অসমীয়া ৰাইজৰ প্ৰতিক্ৰিয়া নিষ্প্ৰভ আছিল। মূল সূতিৰ ৰাজনীতিৰ পৰিৱৰ্তে তেওঁলোক ধর্মীয় দিশৰ ক্ষেত্ৰতহে অধিক সচেতন আছিল। গতিকে বংগৰ বিভাজনৰ আইনৰ পৰিণতি সম্পর্কে তেওঁলোক অজ্ঞাত আছিল। ব্যক্তিগত স্তৰত অসমীয়া বুদ্ধিজীৱীসকলে এই বিষয়ক বহলভাৱে বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁলোকে এই কথা বুজাই দিছিল যে যদিহে বংগৰ উন্নত জিলাসমূহৰ সৈতে যদি অসমক সংলগ্ন কৰি দিয়া হয় তেনেহ'লে অসমীয়া ৰাইজে পদে পদে পূৱ বংগৰ বাংলাভাষীসকলৰ সৈতে সংগ্ৰাম কৰিব লাগিব। যদিহে প্ৰশাসনৰ কেন্দ্ৰ ঢাকালৈ স্থানান্তৰ কৰা হয় তেনেহ'লে অসমে পূৰ্বে লাভ কৰা মর্যাদা হেৰুৱাবলগীয়া হ'ব। কিন্তু বুদ্ধিজীৱীসকলৰ এই প্ৰতিবাদী ভাষা কেৱল চিঠী-পত্ৰ আৰু সংবাদ মাধ্যমৰ প্ৰবন্ধৰ মাজতে সীমাবদ্ধ হৈ ৰৈছিল।

জানি থোৱা ভাল

ইউৰোপীয় খেতিয়কসকলে এই বিভাজনক আদৰণি জনাইছিল কাৰণ ‘পূৱ বংগ আৰু অসম’ নামৰ নতুনকৈ গঠন কৰা প্ৰদেশত ‘অসম’ শব্দক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল। তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ সংশয়ৰ কাৰণ আছিল যদিহে ‘অসম’ নামটো নতুন প্ৰদেশৰ পৰা বাদ দিয়া হয় তেনেহ’লে ‘অসমৰ চাহ’ নামেৰে তেওঁলোকে চলাই অহা চাহৰ ব্যৱসায় ক্ষতিগ্ৰস্ত হ’ব।

বংগত এই বিভাজনৰ বিভিন্ন কাৰণত তীব্ৰ প্ৰতিবাদ হৈছিল। ইয়াৰে অন্যতম গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰণটো আছিল বংগৰ বিভাজনৰ সৈতে জড়িত হৈ থকা সাম্প্ৰদায়িক দিশ। কিন্তু অসমবাসীয়ে লাহে লাহে অনা-অসমীয়াৰ দমনৰ আশংকাত বংগৰ বিভাজনৰ বাবে শংকিত হৈ পৰে। প্ৰস্তাৱিত ‘পূৱ বংগ আৰু অসম’ প্ৰদেশত নিজৰ স্বকীয় পৰিচয় হেৰুওৱাৰ লগতে চৰকাৰত ন্যায্য অংশীদাৰিত্ব হেৰুওৱাৰ আশংকাই অসমবাসীক উদ্বিগ্ন কৰি তুলিছিল।

বংগৰ বিভাজনে ব্ৰিটিছসকলৰ ধ্বংসাত্মক উদ্দেশ্যৰ বিষয়ে অসমবাসীক সজাগ কৰি তুলিছিল। চুৰমা উপত্যকাত জনতাৰ ক্ষোভ উগ্ৰৰূপত প্ৰকাশ পাইছিল।

বিভাজন বিৰোধিতাৰে আৰম্ভ হোৱা স্বদেশী আন্দোলনে ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছিল। ‘চুৰমা উপত্যকা সম্ভা’ই বিভিন্ন স্থানত স্বদেশী আৰু বৰ্জনৰ বৈঠক বৈঠকৰ আয়োজন কৰিছিল। শিলচৰত সাধাৰণ ৰাইজৰ মাজত স্বদেশী বাৰ্তা প্ৰচাৰ কৰিবলৈ এক ‘স্বদেশী মিছন’ আৰম্ভ হৈছিল। কিন্তু স্বদেশী আন্দোলনতকৈ বৰ্জনৰ ধাৰণাই অসমবাসীক অধিক আকৰ্ষিত কৰিছিল, কাৰণ ইয়াৰ দ্বাৰা থলুৱা উদ্যোগসমূহৰ পুনৰ উত্থানৰ আশা পৰিস্ফূত হৈছিল। কিন্তু এই ধাৰণা কেৱল নগৰ কেন্দ্ৰসমূহতে সীমাবদ্ধ আছিল। ধুবুৰী, গোৱালপাৰা, গুৱাহাটী, যোৰহাট, ডিব্ৰুগড় আৰু আন আন চহৰসমূহত বিদেশী সামগ্ৰী জ্বলাই দিয়া হৈছিল আৰু স্বদেশী সামগ্ৰী ক্ৰয় কৰাৰ ঢৌ উঠিছিল। এই আন্দোলনৰ এক চকুত লগা বিশেষত্ব আছিল হিন্দু আৰু মুছলমানসকলৰ গভীৰ বুজাবুজি।

স্বদেশী আন্দোলন জনপ্ৰিয় কৰি তোলাত ছাত্ৰ সমাজৰ অৱদান আছিল অতিশয় গুৰুত্বপূৰ্ণ। বৰপেটা, তেজপুৰ আৰু আন ঠাইত ছাত্ৰসকলে প্ৰতিবাদী সভা অনুষ্ঠিত কৰাৰ লগতে ৰাইজক বিদেশী বস্ত্ৰ ক্ৰয় নকৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিছিল। সূতা কটা আৰু বস্ত্ৰ বোৱা অসমৰ ঘৰে ঘৰে এক চিনাকী দৃশ্য আছিল আৰু এনেদৰে বহু পূৰ্বৰে পৰা ৰাইজৰ মাজত স্বদেশী বস্ত্ৰ ব্যৱহাৰৰ ধাৰা প্ৰচলিত আছিল। গতিকে বিদেশী সামগ্ৰী বৰ্জন কৰা কাৰ্যক সমৰ্থন জনাই সৰহ সংখ্যক লোকে বিদেশী সামগ্ৰী ক্ৰয় কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল।

বিদ্ৰোহী ধাৰণা আৰু গোপন সংগঠনসমূহে লাহে লাহে অসমত খোপনি পুতিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। শিলচৰৰ সমীপৰ ‘অৰুণাচল আশ্ৰমে’ বিদ্ৰোহী ধাৰণা গভীৰ কৰি তোলাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। সংগঠনৰ মুখপত্ৰ ‘প্ৰজা শক্তি’ৰ দ্বাৰা যুৱপ্ৰজন্মৰ মাজত স্বদেশী আৰু স্বৰাজৰ উগ্ৰ ভাৱধাৰা জগাই তোলা হৈছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত কটন কলেজৰ একাংশ

ছাত্ৰাবাসত বিদ্ৰোহী সাহিত্যৰ প্ৰচাৰ হৈছিল। এই সময়তে বংগৰ 'অনুশীলন সমিতি'ৰ আৰ্হিত অসমত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ নেতৃত্বত 'সেৱা-সংঘ' নামৰ স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠন গঢ়ি উঠিছিল। কিন্তু বিদ্ৰোহী ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ ধাৰাত অসমত স্বদেশী আৰু স্বৰাজৰ ধাৰণাই বহুল প্ৰচাৰ লাভ কৰাত ব্যৰ্থ হয় আৰু ইয়াৰ কাৰণ আছিল তৃণমূল পৰ্যায়ত ৰাজনৈতিক সচেতনতাৰ অভাৰ।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক

প্ৰশ্ন নং ১ ঃ বংগৰ বিভাজনৰ দ্বাৰা সৃষ্টি হ'বলগীয়া দুখন প্ৰদেশৰ নাম উল্লেখ কৰক।

.....

প্ৰশ্ন নং ২ ঃ বংগৰ বিভাজন কেতিয়া হৈছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ৩ ঃ স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠন 'সেৱা সংঘ'ৰ নেতা কোন আছিল?

.....

১২.৪ অসমত অসহযোগ আন্দোলন

বিভাজন বিৰোধী আন্দোলনৰ বোকোচাত উঠি আৰম্ভ হোৱা **স্বদেশী** আন্দোলনে ৰাষ্ট্ৰীয় একতা আৰু দেশৰ সংহতিৰ ভাৰ সুদৃঢ় কৰিছিল। এই ধাৰণাই প্ৰসাৰতা লাভ কৰি কংগ্ৰেছৰ মজিয়াতো স্থান লাভ কৰিছিল। ১৯০৬ চনত দাদাভাই নৌৰাজীয়ে **স্বৰাজ**ক কংগ্ৰেছৰ উদ্দেশ্যৰূপে ঘোষণা কৰে। কিন্তু ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ বাবে যুজিবলৈ নতুন পদ্ধতি আৰু স্বকীয় শৈলীৰে ৰাজনীতিত মহাত্মা গান্ধীৰ আগমনৰ পিছতহে জাতীয় কংগ্ৰেছে স্বাধীনতাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ সংগ্ৰামৰ ইতিহাসত নতুন অধ্যায়ৰ বাট মুকলি কৰিবলৈ সক্ষম হয়। পঞ্জাৱৰ নৃশংসতা আৰু খিলাফৎ আন্দোলনে সমগ্ৰ দেশজুৰি ব্যাপক অসন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯১৯ চনত কুখ্যাত ৰাওলাৎ আইন ব্ৰিটিছ চৰকাৰে গৃহীত কৰিছিল যাৰ উদ্দেশ্য আছিল ব্ৰিটিছক অত্যাধিক শোষণমূলক ক্ষমতা প্ৰদান কৰা।

এনে ধৰণৰ দমনমূলক নীতিৰ বিৰুদ্ধে মহাত্মা গান্ধীয়ে অহিংস প্ৰতিবাদী আন্দোলনৰ পথ গ্ৰহণ কৰিছিল। দেশৰ ভিন্ন প্ৰান্তত ৰাইজে ধৰ্মঘট আৰু সামূহিক প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। চৰকাৰে এই আন্দোলন অতি কঠোৰ হাতেৰে দমন কৰিছিল। ইয়াৰে আটাইতকৈ নৃশংস উদাহৰণ হৈছে অমৃতসৰৰ জালিয়ান ৰালাবাগত সমবেত হোৱা নিৰীহ লোকসকলৰ ওপৰত যধে-মধে গুলীচালনা কৰি জেনেৰেল ডায়াৰৰ নেতৃত্বত হোৱা ভয়ানক হত্যালীলা। ইয়াক জালিয়ান ৰালাবাগৰ গণহত্যা (১৯১৯ চন) বুলি জনা যায়। পঞ্জাৱত সামৰিকশাসন আৰোপ কৰা হৈছিল। জালিয়ান ৰালাবাগৰ হত্যালীলা আৰু গান্ধীজীৰ আগমনে কেৱল সমগ্ৰ দেশৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ মাজত ৰাজনৈতিক সচেতনতাৰ ভাৱেই জগাই তোলা নাছিল ইয়াৰ

স্বদেশী ঃ ব্ৰিটিছ ভাৰতৰ এনে এক ৰাজনৈতিক আন্দোলন য'ত বিদেশী সামগ্ৰীৰ বৰ্জন কৰি থলুৱা সামগ্ৰীৰ উৎপাদনক উৎসাহ যোগাই স্বৰাজত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা হৈছিল।

স্বৰাজঃ স্বৰাজ হৈছে স্বশাসন অথবা স্বদেশৰ শাসন।

দ্বাৰা ১৯২১ চনৰ ঐতিহাসিক অসহযোগ অন্দোলনৰ বাটো প্ৰশস্ত হৈছিল। দেশবাসীৰ ক্ষোভৰ এই প্ৰদৰ্শনৰ মাজতে এক নতুন বিষয়ে ভাৰতীয় মুছলমানসকলৰ আৱেগত আঘাত হানিছিল। এয়া আছিল খিলাফৎ, মুছলিম বিশ্বৰ আটাইতকৈ উচ্চ অনুষ্ঠান। প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত মিত্ৰ শক্তিয়ে খালিফৰ কাৰ্যালয় বন্ধ কৰি দিছিল। মুছলীম সম্প্ৰদায়ে এয়া তেওঁলোকৰ ধৰ্মৰ প্ৰতি অসন্মান বুলি অনুভৱ কৰিছিল।

অসমতো ৰাইজে অসহযোগ আন্দোলনৰ সমৰ্থনত দলে-বলে ওলাই আহে। অহিংস আন্দোলন তুংগত উঠাৰ সময়তে অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটি গঠন হয় আৰু ইয়াৰ সমান্তৰালভাৱে জিলা পৰ্যায়তো কংগ্ৰেছ কমিটি প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয় যাতে আন্দোলনৰ কাৰ্যসূচীসমূহ সফলভাৱে ৰূপায়ণ হয়।

অসহযোগ আন্দোলনঃ এয়া হৈছে চৰকাৰ অথবা ক্ষমতাত অধিষ্ঠিত শক্তিৰ বিৰুদ্ধে ৰাইজে গ্ৰহণ কৰা অহিংস অসহযোগিতা।

অসহযোগ আন্দোলনৰ এক মন কৰিবলগীয়া দিশ আছিল ইয়াৰ গভীৰ সামূহিক আবেদন। সকলো শ্ৰেণীৰ লোক, শিক্ষাৰ্থী, কৃষক, পুৰুষ-মহিলা নিৰ্বিশেষে সকলোৱে স্বৰাজৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰিছিল আৰু কম-বেছি পৰিমাণে অসহযোগ আন্দোলনৰ সৈতে জড়িত হৈ পৰিছিল। এই আন্দোলনত অসমৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোক জড়িত হৈ পৰাটো আছিল ইয়াৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। অসমত অসহযোগ আন্দোলনৰ আন গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ আছিল চাহ বাগিচাৰ শ্ৰমিকসকলৰ অংশগ্ৰহণ। এই অসহযোগ আন্দোলনে চাহ শ্ৰমিকসকলক ব্ৰিটিছ শোষণৰ বিৰুদ্ধে মাত মতাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰিছিল। ১৯২১ চনত অসমত মহাত্মা গান্ধীৰ আগমনে আন্দোলনক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰে আৰু চাহ বাগিচাৰ শ্ৰমিসকসকলৰ সমস্যাই তেওঁৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰে। চাহ শ্ৰমিকসকলৰ মাজত স্বৰাজৰ ভাৱ জগাই তুলিবলৈ তেওঁ চাহ খেতিয়কসকলক আহ্বান জনায়। অসমত অসহযোগ আন্দোলনৰ আন এক মন কৰিবলগীয়া দিশ আছিল কানিৰ সেৱনৰ বিৰোধিতা। কংগ্ৰেছৰ স্বেচ্ছাসেৱকসকলে ঘৰে ঘৰে গৈ ৰাইজক কানি সেৱনৰ অপকাৰিতাৰ বিষয়ে বুজাইছিল।

১৯২০ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত নাগপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা সৰ্বভাৰতীয় ছাত্ৰ সমাৱেশৰ সিদ্ধান্ত সাৰোগত কৰি ১৯২১ চনৰ জানুৱাৰী মাহত অসমৰ শিক্ষাৰ্থীসকলেও অসহযোগ আন্দোলনত অংশ লোৱাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। এইমৰ্মে তেওঁলোকে বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণী বৰ্জনৰে ব্যাপক আন্দোলনৰ পথ গ্ৰহণ কৰে। অসহযোগ আন্দোলন সফল কৰি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষাৰ্থীসকলৰ ভূমিকা আছিল উল্লেখযোগ্য। প্ৰকৃততে ক'বলৈ গ'লে অসমত এই আন্দোলন শিক্ষাৰ্থীসকলেই আৰম্ভ কৰিছিল। বিদেশী সামগ্ৰীৰ বৰ্জন বিশেষকৈ বিদেশী বস্ত্ৰ বৰ্জন কৰা, খাদীৰ সমাদৰ বৃদ্ধি, সুৰা আৰু কানিৰ বিপণীৰ সন্মুখত পিকেটিং আদি আছিল স্বৰাজৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ গ্ৰহণ কৰা কাৰ্যসূচীৰ অন্যতম। কেতবোৰ নিৰ্দিষ্ট স্থানত কৰ আৰু ৰাজহ আদায় নিদিয়াৰো অভিযান গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

অসমত পুৰুষৰ সমানে মহিলাইও অসহযোগ আন্দোলনত অংশ লৈছিল। আন্দোলনক তীব্ৰতৰ কৰিবলৈ মহিলাসকলে বিভিন্ন স্থানত সভাৰ আয়োজন কৰিছিল। অসমৰ অসহযোগ আন্দোলনত সাধাৰণতে মহিলা গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা নাছিল যদিও তেওঁলোকৰ মাজত এক নতুন ধৰণৰ সজাগতাই গঢ় লৈ উঠিছিল।

ভাৰতত স্বৰাজ প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত তাৎক্ষণিকভাৱে লক্ষ্যত উপনীত হোৱাত অসহযোগ আন্দোলন ব্যৰ্থ হৈছিল। ব্ৰিটিছ চৰকাৰে এই আন্দোলন মষিমূৰ কৰিবলৈ সকলো ধৰণৰ প্ৰয়াস চলাইছিল আৰু কাৰাগাৰসমূহ ৰাজনৈতিক বন্দীৰে ভৰি পৰিছিল। সাধাৰণ দৃষ্টিত এই আন্দোলন ব্যৰ্থ হোৱা যেন লাগিলেও ৰাইজৰ ওপৰত এই আন্দোলনে পেলোৱা গভীৰ প্ৰভাৱক আমি অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰো। ইয়াৰ দ্বাৰা সৰ্বভাৰতীয় ৰাজনীতিত অসমৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণৰ আৰম্ভণি হৈছিল। ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ উত্থানত মূল সূঁতিৰ সৈতে অসম মিলিত হৈছিল। অসহযোগ আন্দোলনৰ বিৰুদ্ধে ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ দমনমূলক নীতিয়ে জনসাধাৰণক নিৰুৎসাহ কৰাৰ পৰিৰৰ্তে তেওঁলোকক স্বাধীনতা আন্দোলনৰ অক্লান্ত সৈনিকলৈ পৰিণত কৰিছিল। ১৯২২ চনত গান্ধীজীয়ে অসহযোগ আন্দোলন প্ৰত্যাহাৰ কৰে আৰু ইয়াৰ কাৰণ আছিল বিহাৰৰ চৌৰি-চৌৰাত সংঘটিত এক হিংসাত্মক ঘটনা য'ত প্ৰাণ হেৰুৱাইছিল ২২ গৰাকী আৰক্ষীয়ে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক।

প্ৰশ্ন নং ৪ ঃ জালিয়ান ৰালাবাগৰ হত্যাকাণ্ডৰ সৈতে জড়িত ব্ৰিটিছ বিষয়াজনৰ নাম উল্লেখ কৰক।

.....

প্ৰশ্ন নং ৫ ঃ ৰাওলাট আইন কেতিয়া গৃহীত হৈছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ৬ ঃ মহাত্মা গান্ধী অসমলৈ কেতিয়া আহিছিল?

.....

১২.৫ অসম আৰু আইন অমান্য আন্দোলন

অসহযোগ আন্দোলন প্ৰত্যাহাৰৰ পিছত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় আন্দোলনৰ গতি মন্থৰ হৈ পৰে আৰু আইন অমান্য আন্দোলনৰ আৰম্ভণিয়ে ইয়াক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰে। অৱশ্যে সেইসময়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ ঘটনাই আইন অমান্য আন্দোলনৰ উত্থানত অৰিহণা যোগায়। প্ৰথমে ১৯২৭ চনত ভাৰতত চাইমন আয়োগৰ নিযুক্তিয়ে ব্ৰিটিছৰ বিৰুদ্ধে দেশৰ বিভিন্ন দল-সংগঠনক একত্ৰিত হোৱাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰিছিল। দ্বিতীয়তে চাইমন আয়োগৰ বিৰোধিতাক কেন্দ্ৰ কৰি স্বাধীনতাৰ আন্দোলনে নতুন ৰূপ লৈছিল। বম্বেত চাইমন আয়োগৰ সদস্যসকল উপস্থিত হোৱাৰ লগে লগে দেশৰ ভিন্ন প্ৰান্তত ৰাইজে প্ৰতিবাদী সমদল, ধৰ্মঘট, আদি ৰূপায়ন কৰিছিল। তৃতীয়তে চাইমন আয়োগৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি পূৰ্ণ স্বৰাজৰ ধাৰণাক নাকচ কৰি সাংবিধানিক অসুবিধা দূৰ কৰিবলৈ সমাধান সূত্ৰ উলিয়াবলৈ লণ্ডনৰ ঘুৰণীয়া মেজমেলৰ প্ৰস্তাৱ কংগ্ৰেছে নাকচ কৰিছিল। ১৯২৯ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত লাহোৰ অধিৱেশনত পূৰ্ণ স্বাধীনতা বা পূৰ্ণ স্বৰাজক কংগ্ৰেছে স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ লক্ষ্য ঘোষণা কৰে। এনেদৰে নতুন ধৰণৰ সংগ্ৰামৰ বাবে কংগ্ৰেছ সাজু

হৈছিল। বিধায়িনী সভাৰ পৰা কংগ্রেছ সদস্যসকলক পদত্যাগ কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা হৈছিল আৰু পৰাপক্ষত কৰ অনাদায় আদি কার্যৰে আইন অমান্য আন্দোলনৰ আৰম্ভনিৰ প্রস্তুতি চলোৱা হৈছিল। এনেধৰনৰ ঘটনাসমূহৰ বাবে গান্ধীজীয়ে দেশবাসীক আইন অমান্য আন্দোলনৰ (১৯৩০ চন) বাবে সাজু কৰি তুলিছিল।

অসমত আইন অমান্য আন্দোলনক লৈ কংগ্রেছ নেতাসকলৰ মাজত দ্বন্দ্ব আছিল। এই বিবাদ দূৰ নেহোৱাৰ বাবে একাংশই নিজৰ পদৰ পৰা পদত্যাগ কৰিছিল। তৰুণ ৰাম ফুকন, নবীন চন্দ্র বৰদলৈ আদি জ্যেষ্ঠ নেতাই অসম প্রদেশ কংগ্রেছ কমিটিৰ পৰা ওলাই আহিছিল। ইয়াৰ ফলত নেতৃত্বৰ ভাৰ বহন কৰিবলগীয়া হৈছিল বিষ্ণুৰাম মেধি, গোপীনাথ বৰদলৈ, সিদ্ধিনাথ শর্মা, তৈয়বুল্লাহ আৰু অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ দৰে যুৱ নেতাই। আইন আমান্য আন্দোলনত ছাত্র সমাজে অতিশয় গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা গ্রহণ কৰিছিল। লীলাধৰ বৰুৱা আছিল অন্যতম নেতা যিজনে শিক্ষার্থী সমাজক উদ্বুদ্ধ কৰি অসমৰ আইন অমান্য আন্দোলনক নতুন গতি প্রদান কৰিছিল।

১৯৩০ চনৰ এপ্রিল মাহত বিদেশী সামগ্রী বর্জনৰ ইতিহাস সৃষ্টিৰ পিছত মহাত্মা গান্ধীয়ে নিমখৰ সত্যাগ্রহ আৰম্ভ কৰে। অসমৰ কেতবোৰ প্রান্তত থলুৱা পদ্ধতিৰে নিমখ উৎপাদন আৰু বন আইনৰ উলংঘা হোৱাৰ উদাহৰণ আছে। এই আন্দোলনৰ গুৰি ধৰিছিল বিষ্ণুৰাম মেধিয়ে আৰু তেওঁক সহযোগিতা আগবঢ়াইছিল হেম চন্দ্র বৰুৱা আৰু আন আন নেতা যেনে অমিয় কুমাৰ দাস, ডঃ ভুৱনেশ্বৰ বৰুৱা, সিদ্ধিনাথ শর্মা, দেৱেশ্বৰ শর্মা, লক্ষ্মীধৰ শর্মা, গড়মূৰ সত্রৰ সত্রাধিকাৰ আৰু বহুতে।

এই আন্দোলনত মহিলাসকলেও অংশগ্রহণ কৰিছিল। চন্দ্রপ্রভা শইকীয়ানী আৰু দূর্গাপ্রভা বড়োৱে গুৱাহাটীৰ কটন কলেজৰ সন্মুখত পিকেটিং কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিছিল। সেই দিনাই চৰকাৰে পুৰুষ-মহিলা নির্বিশেষে সকলোৰে ওপৰত লাঠীচালনা, গ্রেপ্তাৰ আৰু বন্দী কৰা আৰু ভূমি ৰাজহ আদায় নিদিয়াৰ বাবে গাঁওবাসীৰ ভূমি জব্দ কৰা আদি নির্দেশ জাৰী কৰিছিল। ছাত্রসমাজৰ অংশগ্রহণে ব্রিটিছ চৰকাৰৰ শোষণমূলক নীতি বাধাগ্রস্ত কৰিছিল আৰু সেইবাবে ৰাজনৈতিক আন্দোলনৰ পৰা ছাত্রসমাজক আতৰাই ৰাখিবলৈ তেওঁলোকে তাৎক্ষণিক পদক্ষেপ ল'বলগীয়া হৈছিল। জে. কানিংহামে ইয়াৰ বাবে সকলো চৰকাৰী আৰু বে-চৰকাৰী বিদ্যালয়ৰ প্রধান শিক্ষকলৈ এক চার্কুলাৰ প্রেৰণ কৰিছিল। কানিংহাম চার্কুলাৰ নামেৰে জনাজাত এই চার্কুলাৰত শিক্ষার্থীসকলক সকলো ধৰণৰ ৰাজনৈতিক আন্দোলনত যোগদান কৰাৰ পৰা নিষেধ কৰা হৈছিল। এই চার্কুলাৰত স্পষ্টভাৱে কোৱা হৈছিল যে পিত-মাতৃ অথবা অভিভাৱকে তেওঁলোকৰ সন্তান অথবা দায়িত্বত থকা শিক্ষার্থীয়ে ৰাজনৈতিক কার্যাৱলীত জড়িত নহয় বুলি লিখিত প্রতিশ্রুতি দিব লাগিব। বিদ্যালয়ত পুনৰ নামভর্তিৰ সময়ত এই চুক্তিপত্রত স্বাক্ষৰ কৰাটো বাধ্যতামূলক কৰা হৈছিল। কিন্তু এই চার্কুলাৰে শিক্ষার্থীসকলক ৰাজনীতিত যোগদান কৰাৰ পৰা বিৰত কৰিব পৰা নাছিল। বৰং এই কার্যই সমগ্র দেশজুৰি তীব্র প্রতিক্রিয়াৰ সৃষ্টি কৰে। সমগ্র অসমৰ শিক্ষার্থীসকলে শিক্ষানুস্থান বর্জন কৰি, বিদ্যালয়-মহাবিদ্যালয়ৰ প্রৱেশদ্বাৰৰ সন্মুখত

পিকেটিং কৰি, চাৰ্কুলাৰ বিৰোধী শ্লগান আওৰাই সমদল বাহিৰ কৰি এই চাৰ্কুলাৰৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰে। শিক্ষাৰ্থীসকলৰ ওপৰত চৰকাৰৰ দমনে নতুন বিদ্যালয় স্থাপনত উৎসাহ প্ৰদান কৰে। গুৱাহাটীৰ কামৰূপ একাডেমী, শিৱসাগৰ বিদ্যাপীঠ, ডিব্ৰুগড়ৰ পাব্লিক হাইস্কুল আৰু আন কেইবাখনো বিদ্যালয় সেই সময়তে স্থাপন হয়। এই সকলোবোৰ আছিল ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয় আৰু চৰকাৰৰ সৈতে এইসমূহৰ কোনো সম্পৰ্ক নাছিল।

আইন অমান্য আন্দোলনৰ প্ৰভাৱ অসমৰ পাৰ্বত্য জনজাতিসমূহৰ মাজতো পৰিছিল। গান্ধীজীৰ আইন অমান্য আন্দোলনৰ আহ্বানে নগাসকলক ব্ৰিটিছ শাসনৰ বিৰোধিতা কৰিবলৈ উদগনি যোগাইছিল। আইন অমান্য আন্দোলনৰ সময়ত ব্ৰিটিছৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহৰ অগ্নি প্ৰথম জ্বলাইছিল কুবেই নগাসকলে। এই আন্দোলন প্ৰত্যাহাৰ কৰা হৈছিল ১৯৩৪ চনত। একেবছৰতে ব্ৰিটিছ সংসদে ভাৰত চৰকাৰ আইন, ১৯৩৫ গৃহীত কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক

প্ৰশ্ন নং ৭ ঃ কানিংহাম চাৰ্কুলাৰ কোন চনত প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ৮ ঃ চাইমন আয়োগক কেতিয়া নিযুক্তি দিয়া হৈছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ৯ ঃ অসমৰ আইন অমান্য আন্দোলনৰ দুজন নেতাৰ নাম উল্লেখ কৰক।

.....

১২.৬ অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন

১৯৪১ চনৰ শেষৰফালে দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধত ক্ৰমাৎ শোচনীয় অৱস্থাৰ দিশলৈ গতি কৰাৰ বাবে ব্ৰিটিছ চৰকাৰে যুদ্ধত ভাৰতীয়সকলৰ সহযোগিতা কামনা কৰিছিল। ভাৰতৰ সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ ব্ৰিটিছ চৰকাৰে চাৰ ষ্টাফৰ্ড ক্ৰিপছৰ নেতৃত্বত ভাৰতলৈ ১৯৪২ চনত এক দল প্ৰেৰণ কৰে। কিন্তু ভাৰতীয়সকলৰ প্ৰত্যাশা পূৰণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ক্ৰিপছ মিছন ব্যৰ্থ হৈছিল। ক্ৰিপছ মিছনৰ ব্যৰ্থতাৰ বাবে সমগ্ৰ দেশজুৰি বিক্ষোভৰ সৃষ্টি হৈছিল। দেশৰ অন্যান্য প্ৰান্তৰ লগতে অসমৰ বাবেও ১৯৪২ চন এক উল্লেখনীয় বৰ্ষ হে থাকিব। গোপীনাথ বৰদলৈ মন্ত্ৰীসভাৰ পদত্যাৰ পিছত মহম্মদ ছৈয়দুল্লাহৰ নেতৃত্বত এক নতুন মন্ত্ৰীসভা গঠন হৈছিল। এনে সময়তে দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ (১৯৩৯-১৯৪৫ চন) আৰম্ভণিয়ে দেশৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত প্ৰভাৱ পেলাইছিল। যুদ্ধত ব্ৰিটেইনক সকলো প্ৰকাৰে সহায় কৰাৰ আশ্বাস দিয়াৰ বিনিময়ত ছাদুল্লাহক মন্ত্ৰীসভা গঠনৰ অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছিল। কিন্তু অসমত এই যুদ্ধৰ বিৰুদ্ধে কংগ্ৰেছে তীব্ৰ প্ৰচাৰ আৰম্ভ কৰে। গান্ধীজী আৰু কংগ্ৰেছৰ নীতিৰে যুদ্ধবিৰোধী শ্লগান প্ৰচাৰ কৰিবলৈ অসমত সত্যাগ্ৰহ কমিটি গঠন কৰা হৈছিল। অসমত যুদ্ধবিৰোধী স্থিতিয়ে ব্যাপক জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন কৰে। ইফালে এই

জটিল সময়তে নতুনকৈ অধিষ্ঠিত হোৱা ছাদুল্লাহ মন্ত্ৰীসভাই বহু সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হয়। ইয়াৰে অন্যতম আছিল পূৰ বংগৰ পৰা ব্যাপক হাৰত লোকৰ অসমলৈ প্ৰব্ৰজন। অসমীয়া ৰাইজে নিজৰ সংস্কৃতি আৰু স্বকীয় পৰিচয়ৰ বাবে ইয়াক প্ৰত্যহ্বান বুলি গণ্য কৰিছিল।

আন এক কাৰণ আছিল যুদ্ধৰ পূঁজিলৈ ছাদুল্লাহ চৰকাৰৰ ধনৰ যোগান। এই ধন সংগ্ৰহ কৰা হৈছিল চৰকাৰী বিষয়াৰ দৰমহা

কৰ্তন, বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতা, শ্ব' আদি অনুষ্ঠিত কৰি। যুদ্ধৰ পূঁজিলৈ চৰকাৰে ধন আগবঢ়োৱাৰ এই কাৰ্যৰ বিৰুদ্ধে ছাত্ৰসমাজে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। সমগ্ৰ অসমৰ ৰাইজৰ এনে ধৰণৰ প্ৰতিবাদ আৰু গৰিহণা সহিব নোৱাৰি ১৯৪১ চনত মুখ্যমন্ত্ৰীৰ পদৰ পৰা ছাদুল্লাই পদত্যাগ কৰে।

ক্ৰিপছ মিছনৰ ব্যৰ্থতাই ভৱিষ্যতৰ বুজাবুজিৰ সকলো পথ বন্ধ কৰিছিল। গান্ধীজীৰ দৃষ্টিত এতিয়া একমাত্ৰ পথ আছিল ব্ৰিটিছসকলক ভাৰত ত্যাগ কৰোৱা। এই ধাৰণাই ক্ৰমাৎ ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ ৰূপ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৪২ চনৰ ১৪ জুলাইত ৰাৰ্ধাত কংগ্ৰেছৰ ৱৰ্কিং কমিটিৰ বৈঠকত গান্ধীজীৰ আদৰ্শৰে ভাৰত ভূমিৰ পৰা ব্ৰিটিছক তাৎক্ষণিকভাৱে সমূলধ্বে উৎখাত কৰিবলৈ দেশজুৰি এক গণ আন্দোলন গঢ়ি তোলাৰ সিদ্ধান্ত লোৱা হয়। ইয়াত গ্ৰহণ কৰা সংকল্প ১৯৪২ চনৰ ৭-৮ আগষ্টত বোম্বেত অনুষ্ঠিত সৰ্বভাৰতীয় কংগ্ৰেছৰ অধিৱেশনৰ জৰিয়তে প্ৰচাৰ কৰা হয়। এনেদৰে ভাৰতত 'কৰিম অথবা মৰিম' শ্লগানেৰে ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন আৰম্ভ হয়। কিন্তু কংগ্ৰেছে এই আন্দোলন আৰম্ভ কৰাৰ পূৰ্বেই পৰৱৰ্তী দিনাই চৰকাৰে প্ৰায় সকলো কংগ্ৰেছ নেতাক গ্ৰেপ্তাৰ কৰে। ব্ৰিটিছ চৰকাৰে এনেদৰে কংগ্ৰেছ নেতাসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা কাৰ্যই অসমৰ লোকসকলৰ মাজতো ব্যাপক প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিছিল। অসমত ব্যাপক গণবিক্ষোভে দেখা দিছিল। ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত জড়িত হোৱাৰ বাবে অসমৰ উল্লেখযোগ্য কংগ্ৰেছ নেতাসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল। মহম্মদ তৈয়বুল্লাহ, গোপীনাথ বৰদলৈ আৰু সিদ্ধিনাথ শৰ্মাক ধুবুৰীত গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল। আন একাংশ নেতা যেনে পীতাম্বৰ দেৱগোস্বামী আৰু কৃষ্ণ দেৱগোস্বামীকো ৰঙাঘৰলৈ প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল। অসমৰ বিভিন্ন জিলা যেনে কামৰূপ, নগাঁও, দৰং, শিৱসাগৰ আৰু আন আন ঠাইত হিংসাত্মক ঘটনাৱলী সংঘটিত হৈছিল। এই ঠাইসমূহত ৰাইজে চৰকাৰী সম্পত্তি বিনষ্ট কৰি ৰেলৰে আৰু টেলিগ্ৰাফ লাইনৰো ক্ষতিসাধন কৰিছিল।

সাহসিকতাৰ অন্যতম নিদৰ্শন পোৱা যায় কনকলতা নামৰ গহপুৰৰ ১৮ বছৰীয়া এগৰাকী যুৱতীৰ কাৰ্যত। এক বৃহৎ সমদলক নেতৃত্ব প্ৰদান কৰি গহপুৰ আৰক্ষী থানাত পতাকা উৰুৱাবলৈ হাতত ত্ৰিৰংগ পতাকা লৈ সাহসেৰে আগুৱাই গৈছিল কনকলতা। ইয়াৰ বিনিময়ত ব্ৰিটিছৰ গুলী বুকুত লৈ মৃত্যুক আকোৱালি ল'বলগীয়া হয় কনকলতাই। একে পৰিণতি হয় মুকুন্দ কাকতিৰো। আৰক্ষীৰ নিৰ্যাতনৰ আন আন উদাহৰণো পোৱা যায়। দেশদ্ৰোহিতাৰ অপৰাধ জাপি দি যোৰহাট কা�ৰাগাৰত ফাঁচীকাঠত ওলমোৱা হৈছিল কোশল কোঁৱৰক। আন পাঁচজন সহযোগীৰ সৈতে কোশল কোঁৱৰক ৰেল লাইনচ্যুত কৰাৰ অপৰাধত অভিযুক্ত কৰা হৈছিল। ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত সুৰমা উপত্যকাৰ লোকসকলেও গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল।

দেশদ্রোহিতা ঃ এনে ধৰণৰ কার্য অথবা ভাষণ যাৰ দ্বাৰা এখন ৰাষ্ট্ৰৰ নেতৃত্ব অথবা শাসকৰ বিৰুদ্ধে বিদ্রোহ কৰিবলৈ উচতনি দিয়া হয়।

বিভিন্ন কমিটি গঠন কৰি ৰাইজে সত্যাগ্রহ চলাইছিল। এই আন্দোলনত চিলেটৰ মহিলাসকলেও সক্রিয় ভূমিকা লৈছিল। চিলেটৰ আন্দোলনত গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা গ্রহণ কৰা সৰলাবালা আৰু স্নেহলতা হৈছে দুগৰাকী গুৰুত্বপূর্ণ নেত্রী।

সকলো প্রদেশৰ সকলো শ্রেণীৰ লোকৰ অংশগ্রহণে এই আন্দোলনক এক গণ আন্দোলনৰ ৰূপ প্রদান কৰিছিল। ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অসমৰ মহিলাসকলেও গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা গ্রহণ কৰিছিল। তেওঁলোকৰ বহুসংখ্যকে শান্তি সেনাৰ সদস্যপদ গ্রহণ কৰিছিল। অমলপ্রভা দাস, পুষ্পলতা দাস, চন্দ্রপ্রভা শইকীয়ানী আৰু বহু মহিলাই ৰাইজৰ মাজত সাংগঠনিক কামৰ দায়িত্ব গ্রহণ কৰিছিল। এই আন্দোলনৰ আন এক গুৰুত্বপূর্ণ দিশ আছিল গোপন সক্রিয়তা যাৰ জৰিয়তে কর্মীসকলক নেতৃত্বৰ দায়িত্ব দিয়া হৈছিল। অসমত সক্রিয় এনে ধৰণৰ সংগঠনসমূহৰ উল্লেখযোগ্য উদাহৰণ হৈছে বৰপেটাৰ অহিংস বিপ্লৱী সংঘ, নগাঁৱৰ মৃত্যুবাহিনী, দৰঙৰ শান্তিবাহিনী আদি। দৰং জিলাত শান্তি বাহিনী আৰু মৃত্যু বাহিনীৰ দৰে দক্ষতা সম্পন্ন স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠনৰ পথ প্রদর্শক ৰূপে আছিল জ্যোতিপ্রসাদ আগৰৱালা আৰু এই সংগঠনসমূহে ব্রিটিছ ৰাজৰ বিৰুদ্ধে জনসাধাৰণক সংগঠিত কৰাত গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা লৈছিল। গোপন সংগঠনসমূহৰ কার্যাৱলীৰ ভিতৰত আছিল কৰ অনাদায়ৰ অভিযানৰ প্রচাৰ, ব্রিটিছৰ বিৰুদ্ধে সশস্ত্র বিপ্লৱ আদি।

আৰক্ষীৰ ধাৰাবাহিক নির্যাতন আৰু চৰকাৰৰ অৱদমনে অৱশেষত এই আন্দোলন মষিমূৰ কৰাত সফল হৈছিল। তথাপিও ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ ইতিহাসত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ অধ্যায় স্বর্ণিল আখৰেৰে লিপিৱদ্ধ হৈ ৰ'ব আৰু ইয়াৰ কাৰণ হৈছে ইয়াত ৰাইজৰ ব্যাপক অংশগ্রহণ আৰু দেশৰ বাবে বৃহৎ সংখ্যক লোকৰ আত্মাহুতি। আন্দোলনৰ জনপ্রিয় চৰিত্রই হৈছে ইয়াৰ গুৰুত্বৰ কাৰণ। উল্লেখযোগ্য যে আন্দোলনত গণ বিক্ষোভে ব্রিটিছ চৰকাৰক এই কথা ভালদৰে বুজাই দিছিল যে যিকোনো সময়ত ভাৰতত তেওঁলোকৰ শাসনৰ বাঘজৰীডাল সুলকি পৰাটো নিশ্চিত। এই আন্দোলন হৈছে স্বাধীনতা সংগ্রামৰ অন্তিম পর্যায়। ১৯৪২ চনৰ পিছত ব্রিটিছসকল ভাৰতবাসীৰ সৈতে কোনো সংঘাতত লিপ্ত হোৱা নাছিল।

১২.৭ বর্গীকৰণ সমস্যা আৰু স্বাধীনতা

এনে এক সন্ধিক্ষণতে ব্রিটিছ লেবাৰ চৰকাৰে চাৰ পেট্রিক লৰেঞ্চৰ অধীনত ভাৰতীয়সকলৰ হাতত ক্ষমতা অর্পণ কৰিবলৈ দেশীয় নেতাসকলৰ সৈতে আলোচনা কৰিবলৈ এক কেবিনেট মিছন প্রেৰণ কৰে। এই কেবিনেট মিছনে ভাৰতৰ ভৱিষ্যতৰ সংবিধানৰ গাঁথনি তৈয়াৰ কৰিবলৈ এক সংবিধান সভা গঠনৰ পৰামর্শ দিয়ে। সেই মতে ১৯৪৬ চনত সংবিধান সভা গঠন কৰিবলৈ ভাৰতত নির্বাচন অনুষ্ঠিত হয়। অসমক বংগৰ সৈতে চামিল কৰি পূৰ ভাৰতত এক মুছলিম প্রদেশ গঠন কৰাৰ মিছনৰ পৰিকল্পনাৰ অসমবাসীয়ে কঠোৰভাৱে বিৰোধিতা কৰে। পৰিকল্পনা অনুসৰি সাংবিধানিক সভাত অসমৰ প্রতিনিধি বংগৰ প্রতিনিধিৰ সৈতে একেটা স্থানত বহিব লাগিব। অসম কংগ্রেছৰ নেতা গোপীনাথ বৰদলৈয়ে প্রাদেশিক স্বায়ত্বশাসনৰ বাবে দাবী উত্থাপন কৰে। অসমৰ পৰা চিলেট জিলাক বিচ্ছিন্ন কৰিবলৈ আৰু মুছলিম অধ্যুষিত এলেকা ৰূপে অসমক পাকিস্তানৰ সৈতে সন্মিলিত কৰাৰ জিন্নাৰ দাবী নাকচ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনাইছিল। তেওঁ কমিছনক কৈছিল যে এই দাবী একেবাৰে অসম্ভৱ। আনহাতে অসমত মুছলীম লীগৰ

নেতা ছাদুল্লাহে কমিছনৰ আগত বিপৰীত পটভূমি তুলি ধৰি যুক্তি প্ৰদৰ্শন কৰিছিল যে অসম প্ৰকৃততে মুছলমান অধ্যুষিত এলেকাহে। কেৱল চিলেটক পাকিস্তানৰ সৈতে সন্নিবিষ্ট কৰাৰ ধাৰণাক তেওঁ নস্যাৎ কৰিছিল আৰু যুক্তি প্ৰদৰ্শন কৰিছিল যে প্ৰকৃততে সমগ্ৰ প্ৰদেশকে বংগৰ সৈতে চামিল কৰা উচিত। কেবিনেট মিছনৰ পৰিকল্পনাৰ বিৰুদ্ধে অসমৰ চুকে-কোণে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ হৈছিল। অসমৰ স্থিতিক সম্পূৰ্ণৰূপে সমৰ্থন জনোৱা মহাত্মা গান্ধীৰ অনুপ্ৰেৰণা আৰু অসমৰ সমস্যাৰ বিষয়ে আন ভাৰতীয় নেতাসকলক সৈমান কৰোৱাত গোপীনাথ বৰদলৈৰ সক্ষমতাৰ বাবে কেবিনেট মিছনৰ সন্মিলিতকৰণৰ পৰিকল্পনা চূড়ান্তভাৱে ব্যৰ্থ হয়। এনে সময়তে লৰ্ড মাউণ্টবেটেনক ভাৰতৰ অন্তিমজন ভাইচৰয় ৰূপে নিযুক্তি প্ৰদান কৰা হয়। তেওঁ তাৎক্ষণিকভাৱে ভাৰতক বিভাজন কৰাৰ এক আঁচনি প্ৰস্তুত কৰাত ব্যস্ত হৈ পৰে। ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত ব্ৰিটিছ চৰকাৰে ভাৰতীয়সকলৰ হাতত সম্পূৰ্ণৰূপে ক্ষমতা অৰ্পণ কৰাৰ ফলত অসমত ১২ দশকজোৱা বিদেশী শাসনৰ অন্ত পৰে আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত ভাৰত গণৰাজ্যলৈ পৰ্যবসিত হোৱা অসম স্বাধীন ভাৰতৰ অংগৰাজ্য ৰূপে পৰিগণিত হয় ।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১০ ঃ ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন কোন চনত আৰম্ভ হৈছিল ?

.....

প্ৰশ্ন নং ১১ ঃ কোন বৰ্ষত ষ্টেফৰ্ড ক্ৰিপছে ভাৰত ভ্ৰমণ কৰিছিল ?

.....

প্ৰশ্ন নং ১২ ঃ ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ সৈতে জড়িত দুটা গোপন সংগঠনৰ নাম উল্লেখ কৰক।

.....

প্ৰশ্ন নং ১৩ ঃ ভাৰতৰ অন্তিমজন ভাইচৰয় কোন আছিল ?

.....

১২.৮ অধ্যায়টোৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- বংগৰ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে জানিব পাৰিলে।
- অসমত স্বাধীনতা আন্দোলনৰ প্ৰভাৱ আৰু অসহযোগ আন্দোলন, আইন অমান্য আন্দোলন তথা ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অসমৰ অংশগ্ৰহণৰ বিষয়ে বিস্তৃত তথ্য লাভ কৰিলে।
- ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত অসমৰ অৱদানৰ মূল্যায়ন কৰিবলৈ নানান সমলৰ সন্ধান পালে।

১২.৯ প্রসংগ পুথি

1) Barpujari, H.K. (2003): *The Comprehensive History of Assam,* Vol. IV, V 2nd edn, Publication Board Assam, Guwahati.
2) Baruah, S.L., (1996): *A Comprehensive History of Assam,* Munshiram Manoharlal, Delhi.
3) Bhuyan, A.C., (1999): *Political History of Assam,* Assam Publication Board, Vol. III 2nd edn, Guwahati.
4) Bora, D (1983): *Moamariya Gana Abbhyuthan,* Vol. I & II Banlata.
5) Dutt, K.N. (1993): *Landmarks in the Freedom Struggle in Assam,* Lawyers' Book Stall.
6) Gait, E., (2004): *A History of Assam,* Eastern Book House, Revised, Guwahati.
7) Saikia, Rajen, (2000): *Social and Economic History of Assam 1853-1921,* Munshiram Manoharlal, Delhi.

১২.১০ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ পশ্চিম বংগ, পূৱ বংগ আৰু অসম।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯০৫।

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী।

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ জেনেৰেল ডায়াৰ।

৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯১৯।

৬ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯২১।

৭ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯৩০।

৮ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯২৭।

৯ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অমিয় কুমাৰ দাস আৰু সিদ্ধিনাথ শর্মা।

১০ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯৪২।

১১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ মার্চ, ১৯৪২।

১২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ শান্তি বাহিনী, মৃত্যু বাহিনী।

১৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ লর্ড মাউণ্টবেটেন।

১২.১১ আৰ্হি প্ৰশ্ন

বস্তুধৰ্মী প্ৰশ্ন (প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ৫০টা শব্দৰ ভিতৰত লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ কি কাৰণে বংগ বিভাজন কৰা হৈছিল?

প্ৰশ্ন ২ ঃ কেতিয়া গান্ধীজীয়ে অসম ভ্ৰমণ কৰিছিল?

প্ৰশ্ন ৩ ঃ কোন চনত পূৰ্ণ স্বৰাজৰ সংকল্প গ্ৰহণ কৰা হৈছিল?

প্ৰশ্ন ৪ ঃ ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অসমৰ দুগৰাকী শ্বহীদৰ নাম উল্লেখ কৰক।

প্ৰশ্ন ৫ ঃ অসমৰ মুছলিম লীগৰ নেতা কোন আছিল?

প্ৰশ্ন ৬ ঃ কেবিনেট মিছনৰ নেতৃত্বত কোন আছিল?

চমু প্ৰশ্ন (প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ কানিংহাম চাৰ্কুলাৰ বুলিলে কি বুজে?

প্ৰশ্ন ২ ঃ ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অসমে কি ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল?

প্ৰশ্ন ৩ ঃ চমু টোকা লিখক—

ক) চৌৰি-চৌৰাৰ ঘটনা খ) কানিংহাম চাৰ্কুলাৰ

ৰচনাধৰ্মী প্ৰশ্ন (প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ৩০০-৫০০টা শব্দৰ ভিতৰত লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ বংগৰ বিভাজনে অসমত পেলোৱা প্ৰভাৱ আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ২ ঃ অসমত অসহযোগ আন্দোলনৰ প্ৰভাৱ ব্যাখ্যা কৰক।

প্ৰশ্ন ৩ ঃ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত অসমৰ ছাত্ৰসমাজৰ ভূমিকা আলোচনা কৰক।

*** ***** ***

প্রসঙ্গ পুথি

ইংৰাজী ঃ

1. Barpujari, H.K.(2003)*: The Comprehensive History of Assam*, Vol. I, Vol.II, Vol.III, & Vol. IV, 2nd edn, Publication Board Assam, Guwahati
2. Baruah, S.L.,(1996): *A Comprehensive History of Assam*, Munshiram Manoharlal, Delhi
3. Bhuyan, A.C., (1999): *Political History Assam*, Publication Board Assam, Vol. I, II,III, 2nd edn, Guwahati.
4. Choudhury, P. C., (1959):*The History of Civilization of the people of Assamto the 12th century A.D.*
5. Dutt, K.N (1993): *Landmarks in the Freedom Struggle in Assam*, Lawyers' Book Stall
6. Gait, E.,(2004): *A History of Assam*, Eastern Book House, Revised, Guwahati.
7. Saikia, Rajen., (2000): *Social and Economic History of Assam 1853-1921*, Munshiram Manoharlal, Delhi.

অসমীয়া ঃ

১) কলিতা, ৰমেশ চন্দ্ৰ (২০০৬) অসমৰ কালানুক্ৰমিক ইতিহাস, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, গুৱাহাটী

২) বৰা, ধ্ৰুবজ্যোতি (১৯৮৩) মোৱামৰীয়া গণ অভ্যুত্থান, Vol- I & II, বনলতা প্ৰকাশন

৩) বৰবৰুৱা, হিতেশ, (১৯৮১) আহোমৰ দিন, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, গুৱাহাটী

Website and Electronic Resources:

1. Google Images.